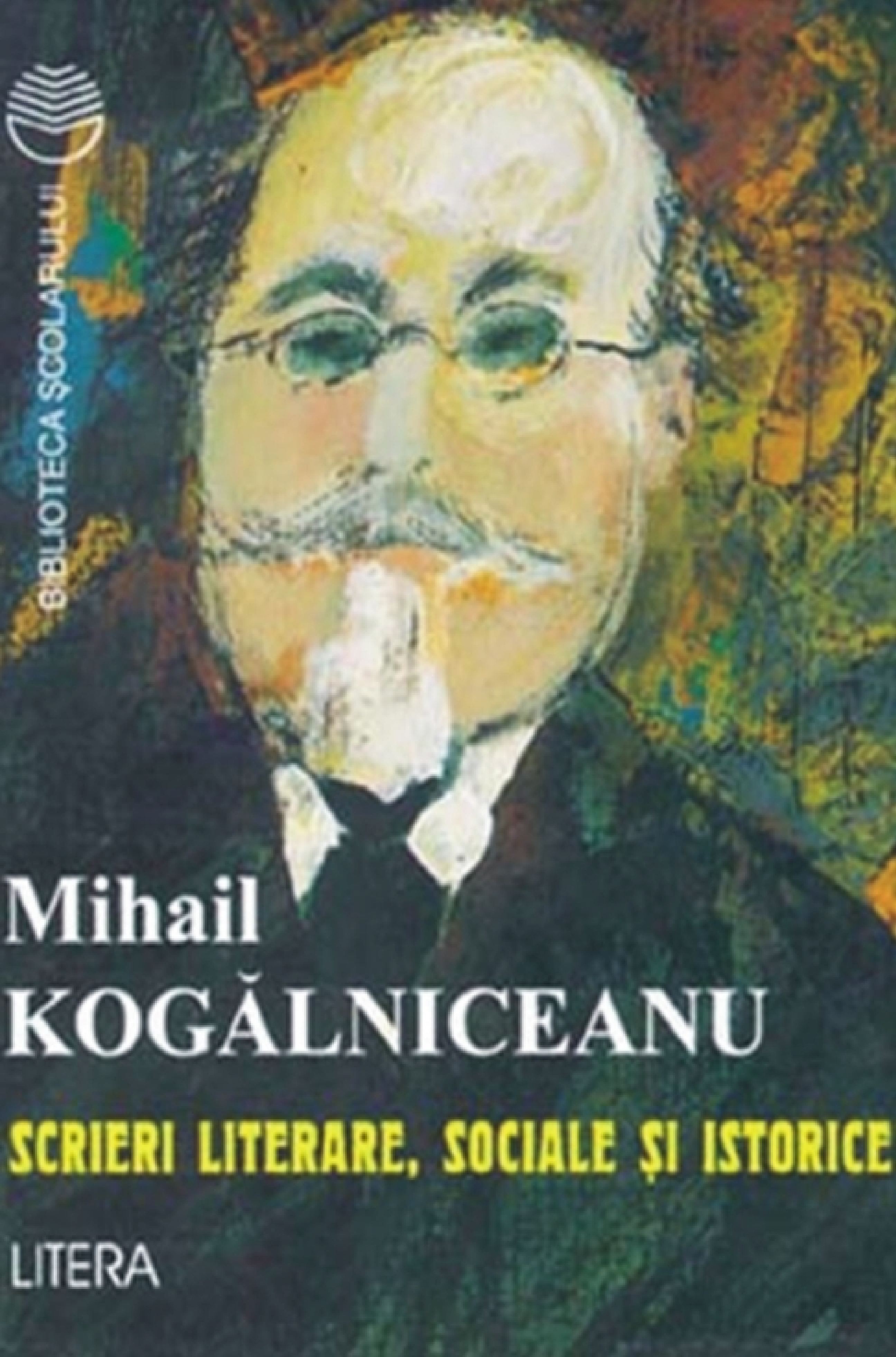

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

Mihail KOGĂLNICEANU

SCRIERI LITERARE, SOCIALE ȘI ISTORICE

LITERA

biblioteca școlarului

Mihail
KOGĂLNICEANU

SCRIERI LITERARE SOCIALE ŞI ISTORICE

Litera
INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

BIOBIBLIOGRAFIE

1817 6/18 septembrie. S-a n[scut viitorul scriitor =i om politic Mihail Kog[lniceanu, primul din cei 10 copii]n familie. “Tat[l meu, nota el]n Prefa\[la *Cronicile Rom`niei sau Letopise\ele Moldaviei =i Valahiei* (vol. I, Bucure=ti, 1872), a fost vornicul Ilie Kog[lniceanu; muma mea a fost so\ia sa Catinca, n[scut[ Stavil[, familie rom`neasc[din Basarabia; de pe tat[=i de pe mum[, din mo=i =i str[mo=i, m[f[lesc, dar[, c[sum rom`n moldovan, =i cu m`ndrie recunosc c[familiea mea nu a c[utat niciodat[originea sa]n \[ri =i neamuri str[ine”.

1827-1834 Dup[ce cap[t[o anumit[instruire]n casa p[rinteasc[, M. Kog[lniceanu de la v`rsta de 10 ani, ]mpreun[ cu Vasile Alecsandri, frecventeaz[ lec\iile unui dasc[l maramure=an stabilit la Ia=i, Gherman Vida. Din 1828 ]nva\[ la pensionul unui francez stabilit =i acesta ]n capitala Principatului Moldovei, Victor Cuénim, apoi, din 1831, la Institutul de la Miroslava (localitate de l`ng[Ia=i), unde,]n afar[de limbi str[ine, studiaz[aritmetica, geografia, gramatica, istoria =i alte discipline.

1832 Se stinge din via\[, de ftizie, mama scriitorului (n. 1802).

1833 17 august. Este trimis s[-=i continue studiile la colegiul din ora=ul francez Lunéville,]mpreun[cu cei doi fii ai domnitorului Mihail Sturdza, Grigore =i Dumitru. }n drum spre Fran\a]i scrie cu regularitate p[rintelui despre cele v[zute =i tr[ite. Aceste r[va=e au pus]nceputul bogatei =i valoroasei mo=teniri epistolare a lui M. Kog[lniceanu, constituind primele sale probe]n ale scrisului.

Manifest`nd st[ruin\[ la ]nv[\[tur[, M. Kog[lniceanu, ]n acela=i timp, nu se limiteaz[ la prevederile programului de studii, ci frecventeaz[ teatrul, pentru care avea o pasiune aparte, urm[re=te presa la zi, ]nva\[ s[ c`nte la vioar[, practic[sportul. De la primele contacte cu str[in[tatea el a manifestat un viu interes pentru st[rile de lucruri din via\a social-politic[=i cultural[, evalu`ndu-le]n raport cu cele din Moldova, de al c[rei destin era preocupat =i c[reia]i ducea dorul. “M[ ]ntreba\i cum m[simt]n Fran\a? li se adresa el surorilor. Prost. E o \ar[bogat[, frumoas[, puternic[, civilizat[. Dar, cum eu nu sunt francez, prefer patria mea. N-a= schimba Moldova cea s[rac[pentru cel dint`i tron din lume”.

1835 29 iulie. Din ordinul lui M. Sturdza tinerii sunt transfera\i la Berlin, pentru a-i feri astfel de influen\a ideilor revolu\ionare din Fran\a. }n capitala Germaniei M.

Kog[lniceanu timp de mai bine de doi ani studiaz[ca particular, sub supravegherea unor persoane distinse, iar din octombrie 1837 se]nscrie la Universitatea din Berlin. }n acela=i an la]ndemnurile vestitului savant A. Humboldt preg[te=te =i tip[re=te la Berlin primele sale lucr[ri =tiin\ifice: *Moldova =i Muntenia. Limba =i literatura rom`n[ sau valah[, Schi\[ asupra istoriei, obiceiurilor =i limbii \iganilor* =i vol. 1 al *Istoriei Valahiei, a Moldovei =i a valahilor transdanubieni*, cea dint`i]n limba german[, iar celelalte dou[ ]n limba francez[. Perioada afl[rii la studii]n Germania a fost de mare importan\[ ]n formarea intelectual[=i]n plan politic a lui M. Kog[lniceanu. “Toat[via\a mea, =i t`n[r =i ]n v`rst[coapt[, nota scriitorul, am m[rturisit]n mai multe r`nduri, c[ culturii germane, c[ Universit[\ii din Berlin, c[ societ[\ii germane, b[rba\ilor =i marilor patrio\i, care au operat real\area =i unitatea Germaniei, datoresc ]n mare parte tot ce am devenit ]n \ara mea, =i c[ la focul patriotismului german s-a aprins f[clia patriotismului meu rom`n!”

1838 martie. }n drum spre patrie Kog[lniceanu se opre=te pe un timp la Liov, unde efectueaz[cercet[ri de arhiv[.

1838 1 iulie. De la aceast[dat[apare prima publica\ie periodic[a lui M. Kog[lniceanu - o nou[serie, fa\[de cea a lui Gh. Asachi, a “Al[utei rom`ne=ti”, prima noastr[ revist[ literar[, editat[ ca supliment al ziarului “Albina rom`neasc[“. Revista a fost suspendat[de c[tre autorit[\i dup[al cincilea num[r din cauza public[rii]n paginile ei a schi\ei *Filozofia vistului*, oper[satiric[inspirat[de *Tratat despre vist* de scriitorul rus O. Senkovski.

1839 12-22 octombrie. }n “Albina rom`neasc[“ apare schi\a *Soirées dansantes* (Adun[ri d[n\uitoare), prelucrare din francez[.

1840 martie. Mihail Kog[lniceanu fondeaz[o editur[=i o tipografie proprie sub denumirea “Cantora Foiei s[te=ti” sau “Cantora Daciei literare”, care au avut un rol important la dezvoltarea culturii =i literaturii na\ionale. Aici M. Kog[lniceanu a tip[rit mai toate publica\iile periodice fondate de el: “Foaia s[teasc[a Principatului Moldovei” (aprilie 1840 - decembrie 1845), revistele “Dacia literar[“ (ianuarie - iunie 1840), “Arhiva rom`neasc[“ (vol. 1 - 1840—1841; vol. 2 — 1845), “Prop[=irea. Foaie =tiin\ific[ =i literar[“ (9 ianuarie - 11 noiembrie 1844) =i “Calendar pentru poporul rom`nesc” cu anexa literar[“Almanah de]nv[\[tur[=i petrecere” (1842—1846), editat]n continuare de Gh. Asachi, un num[r mare de c[r\i de beletristic[, opere cronic[re=ti etc. }n publica\iile periodice ale lui Kog[lniceanu au v[zut lumina tiparului majoritatea scrierilor sale literare, articole pe teme sociale =i culturale.

1840-1842 }nc[din 1839 M. Kog[lniceanu face parte dintr-un comitet teatral, iar]ncep`nd cu 7 martie 1840 este codirector, al[turi de C. Negruzzi =i V. Alecsandri, al teatrului francez =i al celui rom`nesc din Ia=i. }n aceast[calitate a pledat pentru]mbun[t[\irea repertoriului, promov`nd pe scen[lucr[ri inspirate din realit[\ile contemporane, pentru sporirea nivelului profesionist al actorilor, urm[rind scopul ca teatrul s[fie “art[“, nu “p[pu=[rie”, precum se exprima scriitorul]nsu=i.

1841 2 decembrie. Este ales membru al Societ[\ii de istorie =i antichit[\i din Odesa, pentru care preg[tise un discurs. }n procesul-verbal al =edin\ei cu pricina se men\iona c[M. Kog[lniceanu “a scris *Istoria Valahiei, Moldovei =i a valahilor transdanubieni* =i alte lucr[ri istorice =i preg[te=te editarea letopise\elor moldovene=ti at`t de importante pentru istoria \inutului nostru”.

1843 24 noiembrie. Roste=te renumitul s[u *Cuv`nt pentru deschiderea cursului de istorie na\ional[* la Academia Mih[ilean[, tip[rit]n acela=i an la Ia=i. Acest discurs constituie una dintre principalele scrieri]n care M. Kog[lniceanu =i-a expus concep\ia cu privire la istorie.

1844 octombrie. Redactarea unei pl`ngeri a “vechililor ob=tiei Boto=anilor” contra c[lug[rilor m[n[stirii Pop[u\i a servit drept pretext pentru autorit[\i de a-l ]nchide pe Kog[lniceanu f[r[ nici o cercetare la m[n[stirea R`=ca, unde s-a aflat bolnav timp de =apte s[pt[m`ni, sub supraveghere strict[.

1845 M. Kog[lniceanu traduce =i editeaz[ ]n limba francez[la Ia=i dou[volume de *Fragmente scoase din cronicile moldovene=ti =i valahe referitoare la Petru cel Mare, Carol al XII-lea, Stanislav Leszczynski, Dimitrie Cantemir =i Constantin Br`ncoveanu.*

1845-1847 M. Kog[lniceanu se stabile=te la]nceput]n Fran\a, apoi]n Spania, iar la]ntoarcere]n patrie viziteaz[Italia. Din timpul =ederii]n Spania dateaz[memorialul s[u *Note despre Spania,* redactat]n limba francez[.

1845-1852 Editeaz[la Ia=i *Letopise\ele |[rii Modovei,*]n trei volume (vol. 2-1845; 3-1846; 1—1852),]nso\ite de Prefa\[(la vol. 1), studii =i]nsemn[ri despre manuscrisele valorificate.

1848 M. Kog[lniceanu particip[la mi=carea peti\ionar[din Moldova, iar dup[ ]n[bu=irea acesteia scrie bro=ura *}nt`mpl[rile din Moldova]n luna lui martie 1848* =i alte lucr[ri, menite s[informeze opinia public[asupra evenimentelor ce au avut loc. Fiind pus sub urm[rire de c[tre agen\ii lui M. Sturdza, M. Kog[lniceanu la 12 august trece, travestit,]n Bucovina, unde]mpreun[cu V. Alecsandri, C. Negri, Gh. Sion =. a. face parte dintr-un comitet de lupt[ ]mpotriva regimului instituit]n \ar[. Din]s[rcinarea acelui comitet, alc[tuie=te =i editeaz[lucrarea programatic[*Dorin\ele partidei na\ionale]n Moldova* =i un *Proiect de constitu\ie pentru Moldova,*]n care =i-a expus ideile cu privire la reformarea societ[\ii, preconiz`nd desfiin\area boierescului, asigurarea egalit[\ii drepturilor civile, emanciparea =i]mproprietirirea \[ranilor =. a. Colaboreaz[la ziarul “Bucovina”,]n care a publicat pamfletul *Carte a fostului rege Ludvig Filip c[tre]nc[fiindul domn Mihail Sturdza* =i mai multe articole. A tip[rit]n bro=ur[aparte la Cern[u\i pamfletul *Noul acatist al marelui voievod Mihail Grigoriu*.

1849 De la Cern[u\i Kog[lniceanu pleac[la Viena, unde popose=te un timp, apoi la Paris. }n \ar[se]ntoarce c[tre sf`r=itul anului, dup[detronarea lui M. Sturdza =i alegerea la domnie a lui Grigore Ghica.

1850 }n “Gazeta de Moldavia”, redactat[de Ch. Asachi, apare]nceputul de roman *Tainele inimii*, una dintre primele]ncerc[ri de acest gen]n literatura rom`n[.

1852 10 noiembrie. Se c[s[tore=te la Ia=i cu Ecaterina Jora (1827—1907).

1855 1 octombrie. Fondeaz[la Ia=i ziarul “Steaua Dun[rii”, principalul organ de pres[al mi=c[rii unioniste.

1856 6 martie. Moare Ilie Kog[lniceanu (n. 26 mai 1787), tat[l scriitorului, fiul postelnicului Ion Kog[lniceanu, neam de r[ze=i de pe Cog`lnic.

30 mai. Este ales]n comitetul Unirii, al[turi de V. Alecsandri, C. Negri, C. Hurmuzachi =. a.

1857-1891 }ncep`nd cu anii cincizeci, odat[ cu deschiderea Divanului ad-hoc al Moldovei ]n 1857, =i p`n[la sf`r=itul vie\ii sale Kog[lniceanu s-a manifestat ]n special ca om politic =i de stat, de\in`nd posturi]nalte de prim-ministru, ministru de externe, reprezentant plenipoten\iar al Rom`niei]n Fran\a etc. Ca membru al parlamentului a participat]n decurs de zeci de ani la examinarea problemelor de pe ordinea zilei, v[dindu-=i erudi\ia, spiritul constructiv =i talentul oratoric.

1857 14 martie. E ales membru de onoare al Societ[\ii de medici si naturali=ti din Ia=i.

7 octombrie. La propunerea lui M. Kog[lniceanu Divanul ad-hoc al Moldovei voteaz[Unirea Principatelor.

1859 3 ianuarie. M. Kog[lniceanu]=i retrage candidatura la domnie,]n favoarea lui C. Negri. La Ia=i e reeditat[revista “Dacia literar[“.

1860-1862 Apare de sub tipar o nou[edi\ie a “Arhivei rom`ne=ti”.

1868 29 mai. Este ales membru al Societ[\ii Academice (Academia Rom`n[).

1869 15 septembrie. Ales pre=edinte al Sec\iunii istorice a Academiei Rom`ne.

1872-1874 Sub titlul *Cronicile Rom`niei sau Letopise\ele Moldaviei si Valahiei* M. Kog[lniceanu tip[re=te la Bucure=ti o nou[edi\ie a operelor cronicarilor,]n trei volume.

1875 La Bucure=ti apare]n bro=ur[studiul lui M. Kog[lniceanu *R[pirea Bucovinei dup[documente autentice*.

1887 28 martie. Mihail Kog[lniceanu este ales pre=edinte al Academiei Rom`ne, post pe care ]l va de\ine p`n[ ]n 1890.

1891 1/13 aprilie. }n =edin\a solemn[a Academiei Rom`ne organizat[ cu ocazia ]mplinirii a 25 de ani de la fondarea acestui for =tiin\ific M. Kog[lniceanu a rostit discursul *Dezrobirea \iganilor, =tergerea privilegiilor boiere=ti, emanciparea \[r[nimii*, considerat de ]nsu=i oratorul “c`ntecul meu de leb[d[“,]n care marele om de stat se referea la cele mai importante acte social-politice, la realizarea c[rora a contribuit =i care au jucat un rol decisiv]n dezvoltarea Rom`niei moderne.

1891 20 iunie. M. Kog[lniceanu se stinge din via\[la Paris]n timpul unei grele interven\ii chirurgicale. A fost]nmorm`ntat]n cimitirul “Eternitatea” din Ia=i.